

РЕШЕНИЕ

№ 5407

гр. София, 26.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 53 СЪСТАВ, в публично заседание на
шести март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: **КОНСТАНТИН АЛ. КУНЧЕВ**

при участието на секретаря **БИЛЯНА ЕМ. ПЕТРОВА**
като разглежда докладваното от **КОНСТАНТИН АЛ. КУНЧЕВ** Гражданско
дело № 20231110148298 по описа за 2023 година

Производството е образувано по подадена искова молба от **Н. А. Н.**, ЕГН *****, с постоянен адрес: с. Рогош, ул. „Панайот Хитов“ 10, общ. Марица, гр. Пловдив, обл. Пловдив срещу „А-о“ АД, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр. София, п.к. 1618, р-н Витоша, ул. „Вихрен“ № 10, представлявано от Нели С. Баширова в качеството ѝ на изпълнителен директор, с която са подадени обективно кумулативно съединени иски, както следва:

осъдителен иск с правно основание чл. 222, ал. 3 КТ за заплащане на сумата от **18 910, 50 лева**, представляваща неизплатена част от обезщетение, дължимо при прекратяване на трудовото правоотношение, след като работникът или служителът е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст,

осъдителен иск с правно основание чл. 220, ал. 1 КТ за заплащане на обезщетение, дължимо при прекратяване на трудовото правоотношение без спазване на срок за предизвестие в общ размер **3 151,75 лева**.

осъдителен иск с правно основание чл. 224, ал. 1 КТ за заплащане на обезщетение, дължимо за неизползван платен годишен отпуск в размер – 22 работни дни за 2022 г. и 4 работни дни за 2023 година в общ размер **3 724,80 лева**.

осъдителен иск с правно основание чл. 59, ал. 1 ЗЗД за сумата от **2738,64 лева** – обезщетение за неоснователно обогатяване с направени служебни разходи в Р. България от ищеца в полза на ответника, съгласно представени авансови отчети, останали невъзстановени от работодателя, ведно със законна лихва върху главниците, считано от 19.11.2019 г. до окончателното изплащане на сумата.

С протоколно определение от 07.02.2024 г. е допуснато уточнение на исковата претенция на ищеца първоначално по чл. 224, ал. 1 и чл. 220, ал. 1 КТ при изпълнение на указания на съда в този смисъл. Посочените иски са предявени в общ размер от 4124,76 лева. С посоченото протоколно определение по реда на **чл. 214, ал. 1, изр. 3 ГПК** е допуснато изменение на предявените от ищеца осъдителен иск с правно основание чл. 220, ал. 1 КТ и осъдителен иск с правно основание чл. 224, ал. 1 КТ чрез

увеличение на техният размер съответно **3 151,75 лева** и **3 724,80 лева**.

Ищецът твърди, че по силата на сключен трудов договор с ответника е работил при последния през периода от 24.07.2006 г. до 15.03.2023 г., като е заемал длъжността „Главен експерт“. Трудовото правоотношение между страните е прекратено на основание чл. 328, ал. 1, т. 3 КТ със Заповед № 11/14.03.2023 г. едностранно от работодателя, считано от 15.03.2023 г. Сочи, че към момента на прекратяване на трудовото правоотношение бил придобил право за отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст съгласно чл. 68, ал. 1, т. 2 КСО, поради което излага съображения, че му се следва обезщетение по реда на чл. 222, ал. 3 КТ. Твърди, че срокът на предизвестие за прекратяване на трудовото правоотношение, уговорен в КТД, е 30-дневен, поради което претендира обезщетение за неспазването му. Твърди, че му се следва допълнителен платен годишен отпуск в размер на 22 работни дни за 2022 г. и 4 работни дни за 2023 г., който отпуск не е използван и респективно не е платен от работодателя. Претендира и заплащане на обезщетение за направени служебни разходи, съгласно представени авансови отчети, останали невъзстановени от работодателя. Претендира присъждане на разноските по делото. Представя писмени доказателства.

В законоустановения едномесечен срок по чл. 131, ал. 1 ГПК ответникът депозира писмен отговор на исковата молба. Със същия не оспорва наличието на валидно възникнало трудово правоотношение между страните, както и заеманата от ищеца длъжност. Не оспорва прекратяването на трудовото правоотношение между тях с горепосочената заповед. Посочва, че размерът на основната месечна заплата е **875 лева**, както и допълнителното възнаграждение за клас и професионален опит в размер **225,75 лева**. Оспорва към размера за определяне на обезщетението да се включва сумата от **2051 лева**, представляваща уговорен бонус по чл. 1, ал. 3 от раздел V (Трудово възнаграждение) по Трудов договор от 24.07.2006 г. Навежда твърдения, че в сключения трудов договор е посочено, че по преценка на работодателя и въз основа на удовлетворителни резултати от полагания от служителя труд, същият заплаща допълнително възнаграждение, чийто размер, начини и срокове на плащане се определят от работодателя. Сочи, че допълнителното възнаграждение, което не е в зависимост единствено от отработеното време, а се изплаща по преценка на работодателя според качеството на положения труд не е с постоянен характер по смисъла на чл. 15, ал. 2 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата, поради което работодателят определя и изплаща бонус. С оглед на изложеното, счита че реално дължимата сума на ищеца е в общ размер от 5 173,52 лева, от които: обезщетение за процесния период в размер от **6 664,50 лева**, определен по следния начин – **6 x 875,00 лева** (основна заплата) плюс **225,75 лева**, неспазено предизвестие в размер от **1110,75 лева**, обезщетение по чл. 224, ал. 1 КТ за неизползван отпуск за общо 26 дни в размер от **1375,01 лева**; отработени 9 дни за м. март 2023 г. x **50,03 лева** (сумата се получава като **1110,75 лева** се раздели на 22 работни дни) – **450,30 лева**. Относно претендираните служебни разходи, посочва, че е превеждан служебен аванс преди извършването на съответните разходи. Моли за отхвърляне на иска за размера над сумата от **5173,52 лева**, тъй като общо дължимата такава е в размер от **9600,56 лева**, от които към момента са платени **4427,04 лева**.

Съдът, след като прецени доводите и доказателствата на страните поотделно и в съвкупност по реда на чл. 12 и чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено от фактическа страна следното:

Ответникът признава наличието на валидно обвързващо го трудово правоотношение с ищеца за периода 24.07.2006 г. до 15.03.2023 г., с правопораждащ юридически факт индивидуален трудов договор, като с доклада по делото това

обстоятелство е отделено за безспорно и ненуждаещо се от доказване. По силата на трудовото правоотношение ищецът е заемал длъжността „Главен експерт“, задължавайки се да престира работна сила срещу насрещното задължение на работодателя да му заплаща трудово възнаграждение. Не се оспорва от страните, че посоченото трудово правоотношение е прекратено едностранно от работодателя на основание чл. 328, ал. 1, т. 3 КТ със Заповед № 11/14.03.2023 г., считано от 15.03.2023 г. Посочените обстоятелства се установяват и от преценка на допуснатия и проверен писмен доказателствен материал по делото, поради което съдът счита, че съответните обстоятелства са безспорно установени.

Между страните не се спори, а и се установява от събраните и проверени по делото писмени доказателства, че към момента на прекратяването на индивидуалното трудово правоотношение по заемане на длъжността „Главен експерт“ между страните ищецът е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст на основание чл. 68, ал. 1, т. 2 КСО. В допълнение като безспорно следва да се счита обстоятелството, че до момента на прекратяването на трудовото правоотношение ищецът е **работил при същия работодател за посочения период**, което не се оспорва от страните и се установява от представените доказателства по делото, анализирани поотделно и в съвкупност.

При така установеното от фактическа страна, съдът намира от правна страна следното:

По иска по чл. 222, ал. 3 КТ:

С доклада по делото по чл. 146, ал. 1, т. 5 ГПК е разпределено в тежест на ищеца да докаже елементите на фактическия състав на претендираното обезщетение, поради което съгласно чл. 154 ГПК той следва при условията на пълно и главно доказване да установи, че към момента на прекратяване на трудовото правоотношение е придобил правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст, както и да докаже размера на претендираното обезщетение.

Съгласно разпоредбата на чл. 222, ал. 3 КТ при прекратяване на трудовото правоотношение, след като работникът или служителят е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, независимо от основанията за прекратяването, той има право на обезщетение от работодателя в размер на брутното му трудово възнаграждение за срок от 2 месеца, **а ако е придобил при същия работодател 10 години трудов стаж през последните 20 години – на обезщетение в размер на брутното му трудово възнаграждение за срок от 6 месеца, като обезщетение може да се изплаща само веднъж.**

Приложимата в конкретната хипотеза на чл. 222, ал. 3 КТ изисква в обективната действителност да са настъпили следните юридически факти – предпоставки: **1. трудовото правоотношение с работника или служителя следва да е прекратено, независимо на какво правно основание, от коя от двете страни по правоотношението и по какъв начин; 2. работникът или служителят да е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 КСО, без да е необходимо това да е основанията за прекратяване на трудовото му правоотношение; 3. работникът или служителят да е работил при същия работодател през последните 10 или повече години от трудовия му стаж за последните 20 години – в този смисъл постоянната практика на ВКС, включително Решение № 60233 от 4.04.2022 г. на ВКС по гр. д. № 724/2021 г., IV г. о., ГК, докладчик съдията Любка Андонова.**

От формулираната от законодателя редакция на посочената разпоредба се установява, че фактическият състав, който поражда гратификационното обезщетение

по чл. 222, ал. 3 КТ включва два позитивни елемента и един негативен елемент. Двата позитивни елемента са прекратяване на трудовото правоотношение и придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст. Негативният елемент е свързан с обстоятелството плащането да се дължи само веднъж, т. е. работникът или служителят преди това да не е получавал гратификацията. Правото на увеличения размер на гратификацията е обусловено от един допълнителен критерий работникът или служителят да е придобил 10 години трудов стаж за последните 20 години при един и същ работодател преди прекратяване на трудовото правоотношение. Преценката за наличие на предпоставките се извършва от работодателя, която на общо основание подлежи на съдебен контрол.

Правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст следва да е придобито към момента на прекратяване на трудовото правоотношение – в този смисъл Решение № 235 от 3.07.2014 г. на ВКС по гр. д. № 969/2014 г., IV г. о. Към момента на прекратяване на индивидуалното трудово правоотношение правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1, т. 2 КСО е придобито от ищеца, което се установява от представеното по делото като писмено доказателство Разпореждане № ***** от 11.11.2019 г. на Териториално поделение на НОИ, гр. Пловдив. В него е отбелязано, че към момента на подаване на заявлението за отпускане на пенсия (10.07.2019 г.) ищецът има навършена възраст 64 г. и 2 м. и общ осигурителен стаж, превърнат на основание чл. 104 КСО към III категория труд, 40 г. 05 м. 29 дни.

Посоченото Разпореждане на НОИ е официален удостоверителен (свидетелстващ) документ по смисъла на чл. 179, ал. 1 ГПК, поради което се ползва както с формална доказателствена сила относно авторството на волеизявлението, така и с материална доказателствена сила относно съдържащите се в него обстоятелства, която обвързва настоящия съдебен състав. Посоченият официален документ не се оспорва и от ответника в преклузивния за това срок по чл. 193, ал. 1 ГПК.

Поради гореизложеното съдът счита, че елементите от фактическия състав на гратификационното обезщетение, **а именно придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст е било придобито и прекратяване на трудовото правоотношение са реализирани в обективната действителност.**

По отношение на допълнителната предпоставка, а именно да е работено при същия работодател за 10 години през последните 20 години, следва да се изхожда от разясненията, дадени в мотивите на Тълкувателно решение № 2/ 2016 г. на ОСГК на ВКС по тълк. дело № 2/ 2015 г. на ОСГК на ВКС, а именно, че трудовата книжка представлява официален удостоверителен документ по смисъла на чл. 179, ал. 1 ГПК и се ползва в материална доказателствена сила. Действащата към процесния период редакция на чл. 349, ал. 1 КТ дава удостоверителна компетентност на работодателя за удостоверяване на тези обстоятелства, макар да е частноправен субект. **На това основание следва да се приеме за установено, че ищецът е работил при същия работодател за периода от 24.07.2006 г. до 15.03.2023 г.**

Съществено значение от предпоставките, формиращи фактическия състав на обезщетението по чл. 222, ал. 3 КТ, има именно предпоставката за еднократност на обезщетението, което се изплаща само веднъж при настъпване на горепосочените юридически факти. Разумът на законодателя се свързва с обстоятелството, **че правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст също се придобива само веднъж към определен момент, съответно обезщетението по чл. 222, ал. 3 КТ може да се получи също единствено веднъж** - при възникнало право на пенсия при прекратяване на трудовото правоотношение. Налице е съвпадение между точния разум и текста на правната норма, в резултат на което, работникът или служителят следва да реализира правото си на обезщетение при този работодател и по това правоотношение, при

действието на което е възникнало правото му на пенсия, респ. плащането по чл. 222, ал. 3 КТ се дължи от работодателя при прекратяване на трудовото правоотношение, при когото първоначално е придобито правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст. В този смисъл е и практиката на ВКС, обективизирана в Решение № 15 от 2.02.2016 г. на ВКС по гр. д. № 2520/2015 г., III ГО, Решение № 235 от 3.07.2014 г. на ВКС по гр. д. № 969/2014 г., IV г. о. и Решение № 270 от 24.03.2014 г. на ВКС по гр. д. № 1296/2013 г., III ГО и др.

Паричното вземане, уредено в чл. 222, ал. 3 КТ, **има характер на грастификация**, което както следва от посоченото наименование, представлява израз на отблагодаряване и признателност за дългогодишна работа при същия работодател, поради което се дължи от последния при наличие на визираните в хипотезиса на правната норма предпоставки. **Последното се изчислява въз основа на brutното трудово възнаграждение на служителя за месеца, предхождащ месеца, в който е възникнало основанието за съответното обезщетение** - в този смисъл Решение № 359/17.06.2010 г. на ВКС по гр. д. № 1448/2009 г., IV ГО. Съгласно правната доктрина и съдебната практика **brutното трудово възнаграждение (БТВ) включва основната работна заплата и допълнителните възнаграждения с постоянен характер** (арг. от чл. 17, ал. 3 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата).

В тази връзка основният спорен по делото въпрос е относно размера на дължимото се на ищеца обезщетение по чл. 222, ал. 3 КТ. Ищецът в подадената от него искова молба претендира brutното му трудово възнаграждение да се формира, както следва:

- **875 лева** основна работна заплата, уговорена между страните в сключения между тях индивидуален трудов договор;
- **225,75 лева** клас и професионален опит;
- **2051 лева** резултат от участие в дейността.

В писмения отговор на искова молба ответникът излага съображения, че посоченият размер на brutното трудово възнаграждение е погрешно изчислен, тъй като счита, че в посоченото не се следва да се включва сумата, предвиждаща възнаграждение за резултат от участие в дейността, тъй като същата не отговаря на изискванията на подзаконовата уредба в чл. 15, ал. 2 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата.

Страните не спорят относно факта на изплащането на посоченото допълнително възнаграждение, като същото се установява и от събрания и проверен по делото писмен доказателствен материал. От допуснатата по делото съдебно-счетоводна експертиза, която съдът приема за компетентно и обосновано изготвена, се установява, **че посоченото допълнително възнаграждение е заплащано всеки месец за 2022 г., както и за 2023 г. до м. март, в който именно месец е настъпило прекратяването на трудовото правоотношение.**

Допълнителните трудови възнаграждения с постоянен характер могат да бъдат определени с наредбата, с друг нормативен акт, с колективния или индивидуалния трудов договор, или с вътрешен акт на работодателя, доколкото друго не е предвидено в КТ и други изрично изброени възнаграждения – в този смисъл Решение № 847 от 14.01.2011 г. на ВКС по гр. д. № 1558/2009 г., IV г. о., ГК, докладчик съдията Мими Фурнаджиева.

Съгласно чл. 15, ал. 1 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата обезщетенията за научна и образователна степен, както и тези за клас и придобит професионален опит винаги са от категорията на допълнителните възнаграждения с постоянен характер. На това основание сумата от **225,75 лева**,

изплащана от работодателя за придобит клас и професионален опит **безспорно е съставна част от brutното трудово възнаграждение на ищеца.**

По отношение на сумата от **2051 лева**, заплащана от страна на работодателя за „резултат от участие в дейността“ съгласно формулировката в сключения между страните трудов договор, съдът счита, че посочената уговорка е неясна и при буквалното ѝ тълкуване не се стига до изясняване на действителната обща воля на страните, тъй като преценена конкретната уговорка единствено от съдържанието ѝ би се стигнало до извод, че уговореното допълнително трудово възнаграждение е свързано с лична и субективна преценка на работодателя относно качеството на положения от работника или служителя труд. Преценена единствено от този зрителен ъгъл уговорката би била тълкувана като такава, уреждаща допълнително възнаграждение, което няма постоянен характер, защото не би било свързано единствено с отработеното време - в този смисъл Решение № 55 от 12.03.2014 г. на ВКС по гр. д. № 4256/2013 г., IV г. о., ГК, докладчик съдията Марио Първанов.

Настоящият съдебен състав счита, че е необходимо да се изследва действителната обща воля между страните и да се тълкуват разпоредбите във връзка една с друга с оглед целта на сключения между тях трудов договор по смисъла на чл. 20 ЗЗД. Цитираната разпоредба позволява да се изясни действителният замисъл на отделните договорни клаузи, който въпрос е от съществено значение за разрешаване на настоящия спор.

Поради гореизложеното следва да се приеме, че в сключения между страните трудов договор единствено се посочва, че посоченото възнаграждение се изплаща по „преценка на работодателя“, но не се посочват ясни критерии, които да уточняват по какъв начин се формира посочената преценка на работодателя. **Според настоящия съдебен състав, за да се приеме, че действителната воля на страните е била в посочения смисъл, е следвало в трудовия договор да се посочат критериите, обосновка на твърдяната необходимост от преценка на работодателя, от които обективно да може да се изведе въз основа точно на каква дейност, извършена от работника или служителя, ще се заплаща уговореното допълнително възнаграждение.** Липсата на дори бланкетно посочване на такива обстоятелства довежда до извод, че не се касае до уговорени премии, които да имат непостоянен характер и да подлежат на задължителна преценка от страна на работодателя, каквито хипотези се срещат в практиката – в този смисъл Определение № 425 от 3.04.2013 г. на ВКС по гр. д. № 587/2012 г., III г. о., ГК, докладчик съдията Илияна Папазова.

За да се приеме, че посоченото трудово възнаграждение има характера, твърдяно от ответното дружество, следва да се установи по безспорен начин, че то представлява форма на целева награда и месечната премия с предназначение да стимулират трудовото участие и да наградят показан висок трудов резултат, за да се приеме, че посоченото допълнително възнаграждение няма постоянен характер – в този смисъл Решение № 847 от 14.01.2011 г. на ВКС по гр. д. № 1558/2009 г., IV г. о., ГК, докладчик съдията Мими Фурнаджиева.

При тълкуване на договорните клаузи по чл. 20 ЗЗД съдът изхожда и от обстоятелството, че работникът и служителят са по-слабата страна в трудовото правоотношение поради по-неизгодното икономическо положение, в което се намира, както и от гледна точка на информираността, която има – в този смисъл Определение № 3 от 3.01.2018 г. на ВКС по гр. д. № 3860/2017 г., IV г. о., ГК, докладчик председателят Борислав Белазелков. Поради което съдът счита, че е възможно от страна на по-квалифицираната страна по трудово правоотношение – работодателя да се предвиждат клаузи в индивидуалния трудов договор, които са бланкетни и с неясно съдържание и биха могли да представляват злоупотреба с право по смисъла на чл. 8,

ал. 2 ЗЗД с цел допълнително възнаграждение с постоянен характер да се прикрие като такова, което е несигурно и зависещо единствено от преценката на работодателя. По този начин с законово допустими средства, а именно свободата на договаряне по чл. 9 ЗЗД, е възможно да се стигне нелегитимна цел посоченото възнаграждение да се третира като такова с непостоянен характер, което да доведе до заплащане на обезщетения от страна на работодателя в **значително по-нисък размер**.

В допълнение към гореизложеното следва да се изследва и действителната фактическа обстановка в отношенията между страните. По делото е представен като писмено доказателство платежен фиш за РЗ м. февруари 2023 г. съгласно което брутното трудово възнаграждение на ищеца е в размер **3151,75 лева**, което се формира от посочените договорени с индивидуалния трудов договор елементи, а именно:

- **875 лева** основна работна заплата, уговорена между страните в сключения между тях индивидуален трудов договор;
- **225,75 лева** клас и професионален опит;
- **2051 лева** резултат от участие в дейността.

От приложената по делото като писмено доказателство Справка от регистъра на осигурените лица в НОИ за осигурителния доход на ищеца се установява, че посочените три суми са изплащани **ежемесечно**. Посочената справка е официален удостоверителен документ по смисъла на чл. 179, ал. 1 ГПК и се ползва с материална доказателствена сила за истинността на установените в нея обстоятелства. Посоченият документ не е оспорван от насрещната страна в преклузивния срок по чл. 193, ал. 1 ГПК, поради което обвързва съда с доказателствената си сила. Посоченото обстоятелство се потвърждава и от допуснатата по делото съдебно-счетоводна експертиза и изслушаното заключение на вещото лице по нея, което съдът кредитира.

Съгласно чл. 15, ал. 2 НСОПЗ за допълнителни възнаграждения с постоянен характер се считат и допълнителните възнаграждения, **които се изплащат постоянно заедно с полагащото се за съответния период основно възнаграждение** и са в зависимост единствено от отработеното време. Поради гореизложените обстоятелства съдът приема за доказано от страна ищеца, че е получавал посоченото брутно трудово възнаграждение ежемесечно в посочения размер, като в посочените представени доказателства размерът за периода от м. януари 2022 г. до м. февруари 2023 г. посоченото възнаграждение за „участие в дейността“ има сравнително еднакъв размер, като за този период е нараснало от **1904, 50 лева** до **2051 лева** съобразно с икономическата обстановка в страната и увеличението на трудовите възнаграждения, съпоставено с инфлацията за този период. За да се приеме, че посоченото възнаграждение не е с постоянен и предвидим характер, е необходимо неговият размер да варира в определени стойности за различните периоди – в този смисъл Решение № 3779 от 16.10.2014 г. на РС - Пловдив по гр. д. № 3637/2013 г.

В рамките на настоящото производство не се представят и доказателства от страна на ответната страна, сочещи по какъв начин е правена уговорената в индивидуалния трудов договор преценка относно заплащането на посоченото допълнително възнаграждение, което е самостоятелно основание за третирането на посоченото възнаграждение като такова, свързано с отработеното то работника или служителя време.

Според разпоредбата на чл. 228, ал. 1 КТ брутното трудово възнаграждение за определяне на обезщетението по чл. 222, ал. 3 КТ, е полученото от работника или служителя брутно трудово възнаграждение за месеца, предхождащ месеца, в който е възникнало основанието за съответното обезщетение, или последното получено от работника или служителя месечно брутно трудово възнаграждение, доколкото друго не е предвидено. В случая се има предвид брутното трудово възнаграждение за последния

отработен пълен месец, т.е. за месеца, през който работникът или служителът е работил през всичките работни дни. С оглед на прекратяването на трудовото правоотношение през м. март 2023 г., то последният пълен отработен месец е м. **февруари 2023 г.**

Поради гореизложените съображения съдът счита, че в **брутното трудово възнаграждение следва да се включва и сумата от 2051 лева**, представляваща **възнаграждение за резултат от участие в дейността, тъй като последната възнаграждение представлява допълнително с постоянен характер, което се установи на база доказателствения материал, представен по делото, преценен поотделно и своята съвкупност.**

Поради горепосоченото в брутното трудово възнаграждение се включват сумите от **875 лева** основна работна заплата, уговорена между страните в сключения между тях индивидуален трудов договор и сумата от **225,75 лева**, представляваща възнаграждение за клас и професионален опит, което е допълнително възнаграждение с постоянен характер по смисъла на чл. 15, ал. 1, вр. с чл. 12 от НСОПЗ и допълнителното възнаграждение от **2051 лева**, което е такова с постоянен характер по смисъла на чл. 15, ал. 2 НСОПЗ. Това са именно сумите в общ размер от **3151,75 лева**, съставляващи брутното трудово възнаграждение, получени от ищеца през последния пълен отработен месец от него – **м. февруари 2023 г.** поради което дължимото обезщетение по чл. 222, ал. 3 КТ е в размер на сумата от **18 910, 26 лева** в брутен размер, която сума се получава, както следва: **3151,75 лева x 6 месеца** съгласно чл. 222, ал. 3 КТ.

Безспорно е между страните, а и се установява от представеното като писмено доказателство преводно нареждане, както и от изготвената съдебно-счетоводна експертиза, че ответникът е заплатил на ищеца сумата от **4427,04 лева**. В посочената сума се включва и трудово възнаграждение за м. март, който е непълен отработен поради прекратяването на трудовото правоотношение през същия месец и включва размера на заплата на ищеца за 9 отработени дни в размер от **450,30 лева (брутен) и 349,42 лева (нетен)**. Тъй като работникът получава заплата си в нетен размер, следва от посочената сума от **4427,04 лева** да се извади нетното възнаграждение за деветте дни от **349,42 лева**.

Плащането на посочената парична сума от страна на ответника с оглед на фактическата обстановка по разглеждания казус следва да се приеме за потвърждаване на задължението му. Плащането представлява признание на дълга, освен ако е извършено с условие, което изключва представата за дължимост – в този смисъл Решение № 255/26.03.2013 г., поставено по т.д. № 145/2012 г., ТК, II т.о. на ВКС. В изложението си в писмения отговор на исковата молба ответникът единствено оспорва размера на задължението си, но не и неговото основание. Изявление, че съответното вземане е дължимо се съдържа и в заповедта за прекратяване на трудовото правоотношение.

На основание чл. 76, ал. 1 ЗЗД съответната оставаща от **4077,62 лева** сума след приспадане на трудовото възнаграждение за м. март следва служебно да бъде приспадната от обезщетението, поради което искът по чл. 222, ал. 3 КТ е частично основателен за сумата от **14 832,64 лева**.

По иска по чл. 224, ал. 1 КТ:

С доклада по делото по чл. 146, ал. 1, т. 5 ГПК е разпределено в тежест на ищеца да докаже при условията на пълен и главно доказване, че е имал неизползван платен годишен отпуск в посочения от него размер (22 работни дни за 2022 г. и 4 работни дни за 2023 г.). В тежест на ответника е разпределено да докаже, че е изплатил

обезщетение за неизползвания платен годишен отпуск или че е налице ползване на съответния отпуск от страна на ищеца за процесния период.

За да възникне парично вземане за заплащане на обезщетение за неизползван платен годишен отпуск по чл. 224, ал. 1 КТ, следва да са проявени в обективната действителност две материалноправни предпоставки - **1. да е прекратено трудовото правоотношение и 2. работникът или служителят да не е ползвал полагащия му се платен годишен отпуск за календарната година на прекратяването или за предходни години.**

От представения по делото като писмено доказателство Трудов договор следва, че определения между страните размер на годишен отпуск е 20 работни дни, като за срока на съществуване на трудовото правоотношение ищецът е имал право да ползва платен годишен отпуск в посочения размер дни за всяка пълна календарна година съгласно чл. 155, ал. 4 КТ.

За да възникне право на обезщетение в хипотези, при които законът предвижда възможност за изплащане на такова обезщетение при неупражняване на субективно право, правото следва да е съществувало и да са били налице предпоставките за реалното му упражняване, но по определени причини то не е било упражнено по предвидения в закона ред и законодателят обвързва с тези причини като последица изплащането на обезщетение. Наличието на такава предпоставка изрично е предвидено именно в чл. 224, ал. 1 КТ - **работникът или служителят има право на обезщетение само за неизползван платен годишен отпуск, т.е. на отпуск, на който е имал право, но не е ползвал реално**, т.е. преценката дали и в какъв размер на работника или служителя се дължи обезщетение по чл. 224, ал. 1 КТ следва да се извърши и с оглед на обстоятелството имал ли е същият право да ползува реално платен годишен отпуск и в какъв размер – в този смисъл Решение № 160 от 26.03.2010 г. на ВКС по гр. д. № 5153/2008 г., I г. о., ГК, докладчик съдията Светлана Калинова.

Размерът на това обезщетение се определя съобразно правилата на чл. 177, ал. 1 КТ, а именно той се изчислява от полученото среднодневно брутно трудово възнаграждение за последния календарен месец, предхождащ прекратяването на трудовото правоотношение, през който работникът или служителят е отработил най-малко 10 работни дни. Последният изцяло отработен от ищеца месец е **м. февруари 2023 г.**, за който с оглед гореизложеното неговото брутно трудово възнаграждение е в било в размер от **3151,75 лева**.

В тази връзка от заключението на вещото лице по съдебно-счетоводната експертиза, неоспорено от страните в преклузивните за това срокове по чл. 200, ал. 3, предл. последно ГПК, се установява, че среднодневното брутно трудово възнаграждение е в размер от **157,58 лева**. Посоченият размер се получава, когато брутното трудово възнаграждение в размер от **3151,75 лева** се раздели на 20 работни дни. С оглед на посоченото за 2022 г. размерът на обезщетението следва да се определи като среднодневното брутно трудово възнаграждение от **157,58 лева** се умножи по 22 работни дни, за които не е използван платеният годишен отпуск (**157,58 лева x 22 работни дни**), от което се получава сумата от **3466,76 лв.**, дължима на основание чл. 224, ал. 1 КТ от ответника – работодател на ищеца за 2022 г.

За 2023 г. среднодневното брутно трудово възнаграждение за последния отработен месец от **157,58 лева** следва се умножи по 4 работни дни или дължимата сума от работодателя е в размер от **630,32 лева (157,58 лева x 4 работни дни)**.

Общият размер на дължимата сума на основание чл. 224, ал. 1 КТ за неизплатен неизползван годишен отпуск за 2022 г. и 2023 г. е от **4097,08 лева** в брутен размер (**3687,38 лева** в нетен размер).

В изложението си в писмения отговор на исковата молба **ответникът единствено оспорва размера на задължението си по чл. 224, ал. 1 КТ, но не и неговото основание.** Изявление, че съответното вземане е дължимо се съдържа и в заповедта за прекратяване на трудовото правоотношение.

Обезщетението по чл. 224, ал. 1 КТ се дължи безусловно към датата на уволнението и не е в зависимост от законосъобразното му извършване – в този смисъл Решение № 104 от 5.06.2012 г. на ВКС по гр. д. № 860/2011 г., III г. о., ГК, докладчик съдията Олга Керелска.

Предвид диспозитивното начало в гражданския процес по чл. 6, ал. 2 ГПК и предявения от ищеца размер на обезщетението по чл. 224, ал. 1 КТ – **3 724,80 лева**, който е по-нисък от установения размер на брутно трудово възнаграждение – **4097,08 лева**, съдът намира за основателен иска на ищеца за заплащане на обезщетението по чл. 224, ал. 1 КТ до претендирани общ размер от **3 724,80 лева**.

По иска по чл. 220, ал. 1 КТ:

Според разпоредбата на чл. 220, ал. 1 КТ страната, която има право да прекрати трудовото правоотношение с предизвестие, може да го прекрати и преди да изтече срокът на предизвестieto, при което дължи на другата страна обезщетение в размер на brutното трудово възнаграждение на работника или служителя за неспазения срок на предизвестieto.

С доклада по делото по чл. 146, ал. 1, т. 5 ГПК е разпределено в тежест на ищеца да докаже при условията на пълно и главно доказване, че трудовият договор е прекратен на основание, изискващо предизвестие от работодателя, както и размера на дължимото обезщетение. В тежест на ответника е разпределено да докаже, че е изпълнил задължението си да изплати на работника посоченото обезщетение за неспазен срок на предизвестие, респ. че е в пълен размер.

Обезщетението по чл. 220, ал. 1 КТ предполага, на първо място, **законно уволнение**. На второ място, то се дължи не при всички възможни прекратителни основания, **а само при тези, изискващи отправяне на предизвестие** /в разглежданата хипотеза за работодателя по чл. 328 КТ/, като предназначението на обезщетението е да замести неспазения срок на предизвестие. В разглеждания случай осъществяването на горепосочените правопораждащи факти е безспорно между страните, като същите не спорят нито относно обвързването им с трудово правоотношение, нито относно основанието за прекратяването му. Страните са били валидно обвързани от индивидуален трудов договор до 15.03.2023 г., считано от която дата трудовото правоотношение между тях е било прекратено на основание чл. 328, ал. 1, т. 3 КТ – намаляване на обема на работата. **С оглед буквалното тълкуване на разпоредбата на чл. 328 КТ е видно, че посочените в нея основания за уволнение на работника и служителя се реализират чрез отправяне на предизвестие от страна на работодателя.** Нещо повече в издадената от работодателя Заповед № 11/14.03.2023 г., която е частен диспозитивен документ по смисъла на чл. 180 ГПК и се ползва с формална доказателствена сила относно авторството на волеизявлението, изрично се посочва, **че срокът на предизвестие не е спазен.**

Съгласно чл. 220, ал. 1 КТ при неспазване на срока на предизвестие от страна на работодателят, същият дължи на работника и служителя обезщетение в размер на brutното му трудово възнаграждение за неспазения срок на предизвестieto. Този срок е към момента на издаване на заповедта за уволнение, тъй като в чл. 228, ал. 1 КТ е предвидено, че база на обезщетението е brutното трудово възнаграждение за месеца, предхождащ месеца, в който е възникнало основанието за съответното обезщетение, а именно **м. февруари 2023 г.** – в този смисъл Решение № 359 от 17.06.2010 г. на ВКС по

гр. д. № 1448/2009 г., IV г. о., ГК, докладчик съдията Надежда Зекова.

В тази връзка от заключението на вещото лице по съдебно-счетоводната експертиза, което съдът счита за обосновано и компетентно изготвено, размерът на обезщетението по чл. 220, ал. 1 КТ се определя в размер от **3151,75 лева**. На това основание предявеният иск по чл. 220, ал. 1 КТ е основателен за горепосочената сума.

По отношение на обективно кумулативно съединените иски по чл. 224, ал. 1 КТ и чл. 220, ал. 1 КТ съдът споделя съображенията, изведени в Решение № 166 от 25.02.2010 г. на ВКС по гр. д. № 220/2009 г., III г. о., ГК, докладчик съдията Жива Декова, постановено по реда на чл. 290 ГПК, **че посочените вземания възникват за brutния размер на обезщетенията**, поради което съдът ги присъжда в техния брутен размер. Когато са присъдени обезщетенията в техния брутен размер, дължимият данък и осигурителни вноски ще се изплатят от събраните суми в изпълнителното производство.

По иска по чл. 59, ал. 1 ЗЗД:

Вземането с правно основание чл. 59, ал. 1 ЗЗД възниква при наличието на следните предпоставки: **1) обогатяване на едно лице за сметка на друго; 2) обедняване на това лице, свързано с обогатяването на първото; 3) връзка между обедняването и обогатяването; 4) липса на основание за обогатяването; и 5) липса на друг иск (вещен, деликтен, договорен), с който обеднелият да се защити**, поради което искът се разглежда в правната доктрина като субсидиарен.

С доклада по делото по чл. 146, ал. 1, т. 5 ГПК е разпределено в тежест на ищеца да докаже при условията на пълно и главно доказване, че е направил разходи при изпълнение на трудовите си задължения на твърдяната стойност за сметка на ответника, със стойността на които последният се е обогатил, а ищецът обеднил.

По делото са представени като писмени доказателства 4 бр. авансови отчети, описващи разходи и съответни суми, които са изплатени за тяхното покриване. Твърдените суми са в общ размер от **2738,64 лева**. Посочените авансови отчети са датирани, както следва: 23.02.2023 г., 07.01.2021 г., 29.10.2018 г. и 31.08.2018 г. В същите липсва подпис на лице, имащо представителна власт по отношение на търговското дружество – ответник, поради което предмет на извършената експертиза е и установяване на действителното осчетоводяване и заплащане на съответните суми. По делото като писмени доказателства са представени и счетоводни справки (л.61-69 и л. 80) и извлечение от банкова сметка (л.60), имащи отношение към разглежданите суми.

При анализ на проверения и събран доказателствен материал поотделно и в съвкупност се установява, че ав. отчет 07.01.2023 г. за сумата от **177,38 лева** и ав. отчет 23.02.2023 г. за сумата от **459,99 лева** са осчетоводени. От изслушаното заключение на вещото лице по съдебно-счетоводната експертиза се установява, че сумата от **177,38 лева** по ав. отчет 07.01.2023 г. е покрита със служебен аванс от 09.12.2020 г. и заплатена по банковата сметка на ищеца, което се подкрепя от събрания и проверен по делото писмен доказателствен материал - счетоводна справка/л.68/. Сумата от **459,99 лева** също е покрита от служебен аванс в размер от **480,17 лева**, като горницата от **20,18 лева** не е осчетоводена.

По отношение на ав. отчет 31.08.2018 г. и ав. отчет 29.10.2018 г. от назначената по делото съдебно-счетоводна експертиза и представените по делото писмени доказателства се установява, че същите не са отразени в счетоводството на „А-о“ АД. От представените по делото извлечение от банкова сметка и справка от счетоводството на трето за спора лице – „Солар Рейнбол“ ООД се установява, че на ищеца е заплатена сумата от **1008,05 лева**, като е посочено, че плащането е извършено с оглед на ав.

отчет 30.08.2018 г., ав. отчет 31.08.2018 г. и ав. отчет 29.10.2018 г. Същото обстоятелство се установява и при изслушване на заключението на вещото лице по назначената по делото съдебно-счетоводна експертиза.

От събрания и проверен по делото доказателствен материал се установява, че по ав. отчет 07.01.2023 г. и ав. отчет 23.02.2023 г. сторените от ищеца разходи са заплатени от страна на ответното дружество, поради което не е налице неоснователно обогатяване на ответника в причинна връзка с обедняването на ищеца.

По отношение на претендираните суми по ав. отчет 31.08.2018 г. и ав. отчет 29.10.2018 г. **е установено по делото плащане от страна на трето за спора лице в полза на ищеца**, което плащане съдът кредитира като валидно извършено с оглед на правилото на чл. 73 ЗЗД, съгласно което задължението може да бъде изпълнено и от всяко трето лице дори против волята на кредитора.

Заплатената сума от **1008,05 лева** не покрива изцяло претендираните от ищеца и обективирани в ав. отчет 31.08.2018 г. и ав. отчет 29.10.2018 г. в размери **1355,48 лева**, съответно **745,79 лева (2101,27 лева** общ размер на сумите по двата отчета). По отношение на горницата над заплатената от третото за спора лице сума от **1008,05 лева** не е установено заплащане на посочените суми нито от страна на ответното дружество, нито от страна на трето за спора лице. Следователно непогасените суми по ав. отчет 31.08.2018 г. и ав. отчет 29.10.2018 г. са в общ размер от **1092,77 лева (2101,27 лева - 1008,05 лева)**.

Авансовият отчет представлява частен документ по смисъла на чл. 180 ГПК, с който подотчетното лице изразходването на дадени суми. Макар и представените по делото 4 авансови отчета да не носят подписа на представляващо ответното дружество лице, то въз основа на целия доказателствен материал по делото, оценен поотделно и съвкупност се установява, че сумите по авансовите отчети са действително разходвани. От една страна, те са представени по делото като писмени доказателства, в допълнение към това съгласно извлечение от счетоводството на „А-о“ АД ав. отчет 07.01.2023 г. и ав. отчет 23.02.2023 г. са осчетоводени в последното, а видно от представеното извлечение от счетоводството на третото за спора лице „Солар Рейнбол“ ООД е заплатена сума в размер от **1008,05 лева** за заплащане на суми по ав. отчет 31.08.2018 г. и ав. отчет 29.10.2018 г., което косвено потвърждава действителното издаване на представените по делото авансови отчети. Също така, както се изясни, по делото са представени и банкови извлечения, потвърждаващи заплащането на посочените суми.

След като се установи действителното извършване на разходи от страна ищеца, следва да се считат за доказани и реализирани предпоставките за уважаване на иска по чл. 59, ал. 1 ЗЗД относно обедняването на ищеца за сметка на обогатяването на ответника, без да е налице основание за това.

В разглежданата хипотеза ищецът не разполага с договорен иск въз основа на съществуващото между страните трудово правоотношение нито с деликтен такъв, поради което за него не съществува възможност да защити правото си с друг иск освен с този по чл. 59 ЗЗД и на това основание и последната предпоставка за частичното уважаване на този иск е реализирана – в този смисъл Постановление № 1 от 28.V.1979 г. по гр. д. № 1/79 г., Пленум на ВС.

На основание чл. 76, ал. 1 ЗЗД следва да бъдат приспаднати заплатените от ответника и третото лице суми, както следва: 1) **177,38 лева**, 2) **480,17 лева (459,99 лева** плюс горницата от **20,18 лева**); 3) **1008,05 лева**, поради което предвид гореизложеното съдът счита, че искът по чл. 59, ал. 1 ЗЗД следва да се уважи като частично основателен за сумата от **1073,04 лева**.

По разноските: при този изход на спора право на разноски имат и двете страни,

като ищецът е сторил разноски в общ размер от **3861,03 лева**, както следва: **1030,96 лева** държавна такса, **110,07 лева** довносяне на държавна такса след увеличение на исковата претенция, **2720 лева** адвокатско възнаграждение. Освен това заплатен е и депозит на вещо лице в общ размер **300 лева**. С оглед на изхода на спора ответникът следва да заплати на ищеца на основание чл. 78, ал. 1 ГПК съразмерно с уважената част от исковите сумата от **2501,43 лева** – разноски в производството. На основание чл. 78, ал. 3 ГПК ответникът има право на разноски съразмерно на отхвърлената част от исковите за сумата от **628,09 лева** – разноски в производството. На основание чл. 78, ал. 6 ГПК ответникът следва да бъде осъден да заплати по сметка на СРС дължимата държавна такса в размер от **824,49 лева**, определена съразмерно на уважената част от исковите, тъй като се касае за държавна такса, от която ищецът е освободен.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА „А-о“ АД, ЕИК *, със седалище и адрес на управление гр. София, п.к. 1618, р-н Витоша, ул. „Вихрен“ № 10, представлявано от Нели С. Баширова да заплати на Н. А. Н., ЕГН *****, с постоянен адрес: с. Рогош, ул. „Панайот Хитов“ 10, общ. Марица, гр. Пловдив, обл. Пловдив на основание чл. 222, ал. 1 КТ сумата от 14 832,64 лева, представляваща непогасен остатък от дължимо обезщетение при прекратяване на трудов договор № Т-2006-094, по силата на който ищецът е заемал длъжността "Главен експерт", след като е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, като ОТХВЪРЛЯ иска за заплащане на обезщетение по чл. 222, ал. 3 КТ за разликата над уважения размер от 14 832,64 лева до пълния предявен размер от 18 910,50 лева.**

ОСЪЖДА „А-о“ АД, ЕИК *, със седалище и адрес на управление гр. София, п.к. 1618, р-н Витоша, ул. „Вихрен“ № 10, представлявано от Нели С. Баширова да заплати на Н. А. Н., ЕГН *****, с постоянен адрес: с. Рогош, ул. „Панайот Хитов“ 10, общ. Марица, гр. Пловдив, обл. Пловдив на основание чл. 224, ал. 1 КТ сумата от 3 724,80 лева, представляваща обезщетение, дължимо за неизползван платен годишен отпуск в размер – 22 работни дни за 2022 г. и 4 работни дни за 2023 година.**

ОСЪЖДА „А-о“ АД, ЕИК *, със седалище и адрес на управление гр. София, п.к. 1618, р-н Витоша, ул. „Вихрен“ № 10, представлявано от Нели С. Баширова да заплати на Н. А. Н., ЕГН *****, с постоянен адрес: с. Рогош, ул. „Панайот Хитов“ 10, общ. Марица, гр. Пловдив, обл. Пловдив на основание чл. 220, ал. 1 КТ сумата от 3151,75 лева, представляваща обезщетение, дължимо при прекратяване на трудовото правоотношение без спазване на срок за предизвестие.**

ОСЪЖДА „А-о“ АД, ЕИК *, със седалище и адрес на управление гр. София, п.к. 1618, р-н Витоша, ул. „Вихрен“ № 10, представлявано от Нели С. Баширова да заплати на Н. А. Н., ЕГН *****, с постоянен адрес: с. Рогош, ул. „Панайот Хитов“ 10, общ. Марица, гр. Пловдив, обл. Пловдив на основание чл. 59, ал. 1 ЗЗД сумата от 1073,04 лева, представляваща обезщетение за неоснователно обогатяване с направени служебни разходи в Р. България, като ОТХВЪРЛЯ иска за заплащане на обезщетение по чл. 59, ал. 1 ЗЗД до пълния предявен размер от 2738,64 лева.**

ОСЪЖДА „А-о“ АД, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр. София, п.к. 1618, р-н Витоша, ул. „Вихрен“ № 10, представлявано от Нели С. Баширова да заплати на **Н. А. Н.**, ЕГН *****, с постоянен адрес: с. Рогош, ул. „Панайот Хитов“ 10, общ. Марица, гр. Пловдив, обл. Пловдив на основание чл. 78, ал. 1 ГПК сумата от **2501,43 лева**, представляваща разноски в производството.

ОСЪЖДА Н. А. Н., ЕГН *****, с постоянен адрес: с. Рогош, ул. „Панайот Хитов“ 10, общ. Марица, гр. Пловдив, обл. Пловдив да заплати на **„А-о“ АД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление гр. София, п.к. 1618, р-н Витоша, ул. „Вихрен“ № 10, представлявано от Нели С. Баширова на основание чл. 78, ал. 3 ГПК сумата от **628,09 лева**, представляваща разноски в производството.

ОСЪЖДА „А-о“ АД, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр. София, п.к. 1618, р-н Витоша, ул. „Вихрен“ № 10, представлявано от Нели С. Баширова да заплати по сметка на Софийски районен съд на основание чл. 78, ал. 6 ГПК сумата в размер на **824,49 лева** - държавна такса.

Решението подлежи на обжалване пред **Софийски градски съд** в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____